

10.9.2014

Dnro 5031/4/13

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Ulla-Maija Lindström

TIETOPYYNTÖÖN VASTAAMISESSA TAPAHTUNEEN VIRHEEN KORJAAMINEN VEROHALLINNOSSA

1

KANTELU

Kantelija pyysi 11.11.2013 päivätyssä kantelukirjoituksessaan oikeusasiamiestä tutkimaan Verohallinnon menettelyn tietopyyntöön vastaamisessa. Kantelun mukaan kantelija oli tehnyt 31.7.2013 päivätyt tietopyynnön Verohallintoon. Hän pyysi toimittamaan valokopiot kaikesta materiaalista, joka oli oikaisulautakunnan päätöksenteon pohjana. Mikäli aineistoa ei toimiteta, kantelija pyysi ilmoittamaan siitä ja perustelemaan, miksei aineistoa toimiteta.

2

SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Verohallinnon selvitykset ja lausunto. Kantelija lähetti 26.2.2014 päivätyt lisäkirjeen, jossa hän edelleen arvosteli Verohallinnon menettelyä. Kantelijan lisäkirjeen mukaan vasta hänen tehtyään valituksen hallinto-oikeuteen, hänen pyytämänsä aineisto toimitettiin hänelle. Kysymys ei siten ollut vain viivästyksestä, vaan selkeästä menettelyvirheestä.

3

RATKAISU

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa lain (julkisuuslaki) 11 §:n 1 momentin mukaan hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee (asianosainen), on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitteeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Julkisuuslain 14 §:ssä säädetään asiakirjan antamisesta päättämisestä. Pykälän 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Pykälän 3 momentin mukaan jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy, 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaan tässä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja

tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomaisen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Julkisuuslain 16 §:n mukaan viranomaisen asiakirjan sisällöstä annetaan tieto suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Julkisuuslain 34 §:ssä säädetään maksuista. Pykälän 3 momentin mukaan Tiedon antamisesta lain 11 §:n nojalla kopiona tai tulosteena peritään maksu, joka vastaa tiedon antamisesta viranomaiselle aiheutuvien kustannusten määrää, jollei tätä alhaisemmasta maksusta erikseen toisin säädetä.

Verohallinnon kantelun johdosta antamien selvitysten ja lausunnon mukaan kantelijan tietopyyntö saapui verotoimistoon 8.8.2013. Ilmeisesti Pohjois-Pohjanmaan verotoimiston sisäisessä postinkulussa asiakirjat olivat päätyneet arkistoon, eivätkä sille virkailijalle, joka olisi hoitanut asian päätökseen saakka. Kun oikeusasiamiehen 18.11.2013 päivätty selvityspyyntö saapui verotoimistoon, kantelijan tietopyyntö otettiin heti käsiteltäväksi. Johtava veroasiantuntija otti yhteyttä kantelijaan ja kertoi, että asian käsittelyssä oli tapahtunut virhe verotoimistossa ja käsittelyn viivästymistä pahoiteltiin hänelle. Tietopyyntöasiassa tehtiin päätös 21.11.2013 ja kantelijalle lähetettiin vastaus tietopyyntöön saman päivänä. Vastauksessa virhettä pahoiteltiin vielä erikseen ja todettiin, että hyvityksenä viivästymisestä pyydettyjen asiakirjojen kopioinnista ei peritty maksua.

Asiakirjaselvityksen mukaan kantelijan tietopyyntöasiata ei käsitelty julkisuuslaissa säädettyssä aikataulussa. Verotoimisto oli käsitellyt laiminlyöntiä tietopyyntöä käsitelleiden viranhaltijoiden kanssa. Verotoimisto selvittää, mihin toimenpiteisiin asian johdosta on ryhdyttävä, jotta vastaavilta tapauksilta vältytään. Selvityksen mukaan Verohallinto järjestää koulutusta julkisuuslain säännöksistä, jolloin on käyty läpi myös oikeusasiamiehen Verohallintoa koskevia ratkaisuja.

Kantelijan tietopyyntöä ei käsitelty julkisuuslaissa säädettyssä määräajassa. Syynä virheelliseen menettelyyn oli ilmeisesti se, että asiakirjat olivat epähuomiossa päätyneet verotoimiston sisäisessä postinkulussa arkistoon. Tapahtuneeseen virheeseen puututtiin kuitenkin heti, kun siitä saatiin tieto kantelun kautta. Kantelijaan otettiin välittömästi puhelimitse yhteyttä ja tietopyyntöön annettiin pikainen vastaus. Hyvityksenä tapahtuneesta virheestä ja viivästymisestä kantelijalta ei peritty maksua asiakirjojen kopioinnista. Lisäksi virhettä pahoiteltiin hänelle niin suullisesti puhelimitse kuin myöhemmin kirjallisesti. Verotoimisto on käsitellyt ja selvittänyt asiaa tietopyyntöä käsitelleiden viranhaltijoiden kanssa.

Verotoimiston edellä selostettujen toimenpiteiden johdosta tyydyn kiinnittämään Verohallinnon huomiota tietopyyntöasioiden lainmukaiseen käsittelyyn ja siihen, että asianosaisjulkisuus liittyy kiinteästi perustuslain 21 §:ssä säädettyyn oikeusturvaan, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä. Verohallinnon velvollisuutena on järjestää asiointi ja asioiden käsittely siten, ettei perustuslaissa turvattu oikeusturva vaarannu.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsityksen tietopyyntöasioiden lainmukaisesta käsittelystä Verohallinnon Oikeusyksikön, Henkilöverotusyksikön ja Pohjois-Pohjanmaan verotoimiston tietoon.